

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLOZSVÁRTT
 GAZDÁK ÁLTAL
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEKBE.

Szivattyúk Mérélegek,

minden neme hőzi és nyíl-
 vános czélokra a mező-
 gazdaság-, építkezés- és
 iparnál.

legújabb javított rend-
 szerű fűzede, százados és
 hidmérlegek fából és vas-
 ból, kereskedelmi, köz-
 lekedési, gyári, mező-
 gazdasági és ipari czé-
 lokra.

Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schvarzenbergstrasse 6. // Árjegyzék ingyen és bérmentve. . . I., Wallfischgasse 14. . .

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép,
 Fűkaszalógép,
 Készörükészülék,

„Daisy“ marokrakó aratógép,
 Szénagyűjtő gereblye és
 Kéveköti fonal (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olesó tartalék-
 részek áriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN
 igazgató.

Évi termelés
 362,000 gép.

BUDAPEST,
 V. ker., Váci-ut 30 sz.

Gyümölcs és szőlő sajtók, (898.)

„HERCULES“ folytonosan ható kettős emeltyű
 szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a LEGMA-
 GASABB MUNKAKÉPESSÉG GARANTÁLVA, a
 munka képesség 20%-al nagyobb mint bármely
 más sajtónál.

Hydraulikus sajtók

különösen magas
 nyomás és nagy
 munkaképesség
 elérésére.

Szőlő és gyümölcs

Z Ú Z Ó K

és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szűretelő készülékek fekvően és
 kocsira szerelve.

Lé-sajtók és a gyümölcslé készítésére szolgáló bogyoórlók.
 Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó
 és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia“
 permetezők, hordozhatóan és kocsira szerelve a szőlők permetezésére,
 a szegencs és tormáncs, valamint a vértetű kiirtására, szőlő ekék
 gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

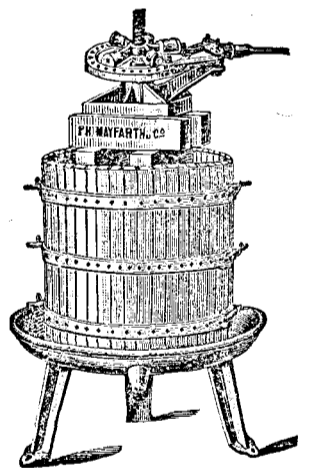
Mayfarth Ph. és Társa

gazdasági gépgyárai vasöntődjé és gőzhámora által

BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntető 490 arany, ezüst és bronz éremmel.

Részletes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszontárusítók kívánatnak.

E l a d ó tenyészkoca.

2 drb.

Czim G. G. alatt a

Poland Kina

kiadóban.

(1001)

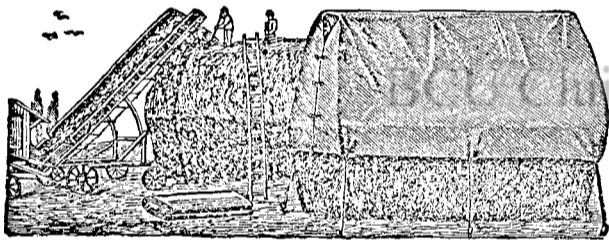
Kedvező pénzügyi viszonyok beállta egy nagy pénzcsoportot arra készlet, hogy újabb nagy jelzálog kölcsön befektetéseket tegyen.

Azok az erdélyrészi ingatlan tulajdonosok tehát, a kik fennálló terhes jelzálog tartozásukat 4¹/₂-os 50—60 éves törlesztéses kölcsönre átváltoztatni; vagy újabb 4¹/₂-os törlesztéses kölcsönt felvenni kívánnak, juttassák ebbeli megkeresésüket a kataszteri birtokiv és telekkönyvi kiv. másolattal lehetőleg f. év július végéig „Jelzálog“ cím alatt e lap kiadóhivatalához.

(907.)

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatatlan minőségben
Repczeponyvák,
Vitorla-vászon
ponyvák,
Kocsi-ponyvák.
 — Alapítottaft 1830. —
 Cs. kir. szab. vizmentes szövetyár.
 — 46 kiténtetés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,
 V., Mária-Valeria-u. 10. szám.

Sürgönczim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“

(Thonet-udvar.)

Vizmentes Ponyvák

elismert kiténtő minőség — □ metr. 1 k. 70 fillér és följebb,

Zsákok Tarpaulin-varrással és varrás nélkül 63 fillér és följebb
 Rovatkás- Sátorok, esőköpenyek, öltönyök.
 Kender- kendertömlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. —
 Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)

LITTKÉ L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyes Főherczeg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherczeg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz vonat-Társaság szállítója.

PEZSGŐFAJOK:

Sport Grand Vin Sec
 Extra Sec

pezsgők: Dry-Dry.

Export pezsgők

angol izlésre:

Vin Brut | Britannia Sec

!Jutányos árak! — Árjegység ingyen!

(821.)

MIKROSOL

a legjobb és leghathatósabb szer
fagomba, falmállás, nyálka
és penészgomba, valamint ezek okozta nedvesség
és dohos levegő ellen.

Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalomok, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kiténtő bizonylatok. (889. II.)

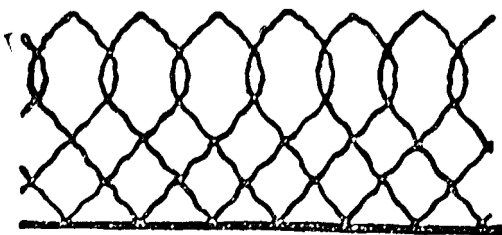
Egyedüli gyárosai: Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövetyár és szita-áru gyára
 KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
 Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági-

magtar és cleskamra ablakok rostelyzatot, athanyo rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövety, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüstszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakerethe foglalt rosták és sziták, ruganyos ügybetétek (mátráz), sodrony-léhtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (339.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
 ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
 1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
 AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDÁTSZTI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
 MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC U. 11. SZÁM.
 MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez. <i>Páter Béla.</i>	393
Levél az Egyesült-Államokból. <i>Veith G. A.</i>	395
A belga szeszgyárakról. <i>Krolopp Hugó.</i>	395
Egy gazdaság haszonállat nélkül. <i>K. A.</i>	396
Tárca:	
Virágos kert. (A törpe rózsá.)	394
Kisebb szakközlemények.	397
Jogi tanácsadó.	397
Vegyes közlemények	398
Hirdetések.	

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és királyi udvari magkereskedése

BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI., Andrássy-út 23. szám.

Ajánl: luczernamagot, muharmagot, tarlórépamagot, piros kölesmagot, fehér kölesmagot, biborheremagot, pohánkát, mustármagot, lóbabot, téli borsót, téli bükkönyt, szösös bükkönyt (*Vicia villosa*), továbbá raphiaháncsot és rézgaliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repcét.

Adatok a lóhere- és lucernamag arankamentesítésének kérdéséhez. *)

Irta: Páter Béla.

Az erdélyi részek mezőgazdaságában igen fontos szerepe van a lóhermagtermelésnek. Az erdélyi lóhermagnak jó híre van úgy a bel-földi, valamint a külföldi piacon és jelenleg még meglehetősen kivitelünk van ezen cikkből. Nem megvetendő az az összeg, a mit a külföld nekünk lóhermagért fizet s a mi gazdáink számadásainak mérlegében is nevezetes tétel a lóhermag.

A lóhermag forgalmazása meglehetősen mozgást idéz elő a magkereskedelmünk terén. Novembertől márciusig a lóhermag hozza mozgásba, úgy a magkereskedőt, valamint a termelőt is. Ilyenkor a lóhermag jobban izgatja a gazdát, mint a buza ára, mert ezen ilyenkor rendesen már túl van. A lóhermag ellenben ilyenkor éri el évadja tetőpontját.

A gazdák javarésze november-december havában ad tul a lóheremagján s ez sokszor a legokosabb is, mert azon időn tul rendesen esnek az árak. Ugy volt ez pl. a múlt évben is. Az igaz, volt év, hogy ellenkezőleg állt a dolog s tavasz felé rohamosan emelkedett az ár. Alig van gazdasági termék, melynek ára oly óriási ingadozásnak volna alávetve, mint a lóhermag. Az árak fluktuációja oly széles határok között mozog, hogy az néha szédületes. Még csak egy néhány éve, hogy a lóhermag ára 80 frtról egy év leforgása alatt 25 frtra szállt alá. Mi ehhez képest a buza árának lomha ingadozása! Nincs az a börzespekuláció, a mely ezzel versenyezhetne. A lóhermaggal tehát nagyon kényes a spekuláció, valóságos hazárdjáték az. Csak egy kis balszerencse és nagy vagyont lehet veszíteni. Az igaz, hogy nyerhet is az ember.

A lóhermag árára nézve hova tovább nagyobb hatással van annak arankás vagy arankamentes állapota. Egy-két évvel ezelőtt még nem sokat adott a kereskedő az arankatartalomra a lóhermag vásárlása alkalmával. Ha a mag szép volt, üde, friss és sötét színű; ha sok volt benne a lilaszínű mag és ha a mellett öregszemű s eléggé tiszta volt; ha nem volt rókás (rothstiches), akkor akár volt benne aranka, akár nem, nagy árt ígért érte a kereskedő. Ezért aztán a termelő nem sokat törődött az arankával. Azt a kárt, a mit neki az aranka a mezőn okozott, a kisebb takarmánytermés által, azt ő fel sem vette. Most azonban a kereskedő az előbb említett kellékeken felül az arankatartalmat is figyelembe veszi és két egyébként egyforma minőségű áru között jóval nagyobb árt ígér az arankamentes lóheréért, mint az arankásért, sőt az arankatartalom foka szerint módosul

az ár, bár ez időszerint még csekély mértékben. De azt hiszem nincs messze az idő, a mikor az arankatartalom foka jóval erősebb hatással lesz a lóhermag áralakulására.

Egy egy szép minőségű és valóban arankamentes lóhermag után valóságos hajtóvadászatot rendeznek kereskedőink és felicitálják egymást.

Nagyon szomorú, de való dolog, hogy az igazán arankamentes lóheremag, mely természetből fogva arankamentes és melyet a kereskedő „naturseidefrei”-nak nevez, az nagyon ritka. Ilyen ideális mag, alig akad száz közül egy.

S a kereskedő nyugodtan megadhatja az arankamentes magért a nagyobb árt, hogy mennyivel nagyobb, azt az alább közölt adataimból ki lehet számítani.

A lóheremagforgalomban, úgy itthon, valamint a világpiacon, ma a leglényegesebb kérdés az arankamentesség, illetve az arankatartalom.

Azelőtt a külföldi vevők nyersen, azaz tisztítatlanul vitték ki a lóherénket s csak úgy törték magukat a szép mag után minden aranka dacára. A külföldi lóheremagkereskedő megtisztította magának a magot, úgy a hogy neki kellett. Ma azonban már csak úgy lehet külföldre üzletet kötni, ha az eladó az arankamentességért szavatol. Az arankamentesség alatt azonban szerencsére nem ideális arankamentességet kell érteni, hanem azt, hogy a vett mintában ne legyen aranka. A vevő azután kiköti magának, hogy melyik vizsgáló állomást tartja illetékesnek, a mintát pedig megbízott jelenlétében tetszés szerint veheti.

A külföldi magvizsgáló állomások az aranka vizsgálata terén nem járnak el egyformán. Nagyobb része igen szigorú, de vannak elnézőbbek is. Így pl. déli Németország legtöbb vidékén a hohenneimi deklaráció szerint kötik meg az alkut, a mi alatt azt értik, hogy ha magban 10 szem aranka van kilónként, az még arankamentesnek számít; de ha véletlenül 11 szem aranka van benne, akkor már kifogásolhatja a vevő az árut. Arra is van kereskedelmi szokvány, hogy a tizen felüli aranka után mennyit vonhat le a kereskedő az árból.

A lóheremag kereskedőinket tehát valósággal kimenti e hohenneimi deklaráció, mert e nélkül talán képtelenek volnának haszonnal dolgozni. A melyik lóheremagtétel nehezen arankamentesíthető, az leginkább déli Németországba vándorol, egyebütt nehezen helyezhető el.

A lóheremag javarésze azonban mégis csak teljesen arankamentes állapotban kerül a világpiacon. A külföldi vizsgáló állomások nagyobb része a vizsgált minta teljes arankamentességét kívánja, hogy az arankamentességről bizonyítványt kiállítson. Kell tehát, hogy a kereskedő is óvatos legyen a vásár-

*) Kísérletiügyi Közlemények V. (1902.) 3. füzet.

“A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Aratási és csèplèsi árjegyzéke

megjelent és kívánatra bárkinek azonnal megküldetik.

lásnál, mert a tisztítás okozta veszteség az ő zsebére megy. A külföldi vevő ma többnyire kiköti az arankamentességet („garantiert seidefrei“) s rá nézve sokkal biztosabb az üzlet, ha tisztán kapja a lóherét, mintha neki még a tisztítással vesződni kell. Azonfelül állítólag rossz tapasztalatokra tettek szert a külföldön a magyarországi lóherék arankamentesítésével, azért ma már nem merik a lóherét arankásan megvenni.

Ez a körülmény tehát kereskedőinket arra szorítja, hogy a lóherét gondosan tisztítsák és arankamentesítsék. A gazdának érdekében állana az arankamentes lóhere termesztése, de ezt vagy nem akarják, vagy nem képesek elérni.

A kereskedő szívesen megfizeti a nagyobb árt az arankamentes magért, ha kapna olyant, így azonban kénytelen egy bizonyos százalékot az árból az arankatartalom miatt leutni.

A belföldi forgalom szempontjából figyelembe jő az 1894. évi XII. t. cz., mely a mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szól s a melynek 51. § a tilalmazza az arankás lóheré- és luczernamagnak vetőmagként való forgalmazását. Ezért tehát mindenki, a ki e magvakat vetőmagként a termelőknek szállítja, akár kereskedő akár gazda az illető, arankamentes magot köteles szállítani. A vevő, törvényre támaszkodva, egész méltán megkívánja a megbízhatóan arankamentes mag szállítását, nem törődve azzal, hogy az arankamentes mag előállítása milyen áldozatokkal jár.

Mindezekből kitűnik, hogy nagyon fontos kérdés az arankamentes mag előállítása. Ennek első alapfeltétele az arankamentes vetőmag elvetése. Az arankamentes vetőmag értéke hova-tovább jobban kezd érvényesülni még a hivatalos kényszer nélkül is. Egyes vidékeken jóformán minden termelő azon van, hogy lehetőleg arankamentes vetőmaghoz jusson s az arankását nem veti el. Sok helyt már a kevésbé intelligens kis gazda is megbecsüli az

arankamentes magot és nem sajnálja érte a nagyobb költséget. Szívesen fizet egy-két forinttal többet a megbízható arankamentes áruért.

Sajnos azonban még nem mindenütt érvényesül az arankamentes mag. Sok helyen még roppant arankás magot vetnek el és a kisebb vidéki helyeken alig is akad a kereskedésekben arankamentes mag.

Idő kell még ahhoz, hogy minden gazda elismerje a lóheretermesztésnek ezt az első szabályát: hogy csakis arankamentes magot szabad elvetnie. A közigazgatási hatóságok kezébe van letéve az eszköz arra, hogy ezen közigazgatási fontos kérdést előbbre vigyék. Kissé több éber figyelem és szigorú ellenőrzés csakhamar oda fejlesztené az ügyet, hogy arankás magot többé nem árulnának vetőmagként.

Az arankának fellépésére nézve azonban nemcsak a vetőmag a döntő, hanem egyéb körülmények is játszanak itt közre. Első sorban figyelemre méltó, hogy egyes határok annyira inficiáltak az arankával, hogy ott akármilyen magot vetnek el, mégis mindig arankás a lóhere. A kaszálókon, legelőkön, mesgyéken s főleg a partosabb helyeken annyi az aranka a vadon termő növényeken, hogy mindenféle növényt ellep. Az ilyen helyek állandóan inficiálják a környék lóheretábláit.

Onnan van azután, hogy a valóban arankamentes termések a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak.

A mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. c. 51. § a előírja, hogy minden birtokos köteles birtoka egész területén az arankát megjelene után azonnal alkalmas módon irtani. Ha ezt a törvényt végrehajtanák, sokkal könnyebb volna a lóheremag arankamentesítése is.

Az arankás lóheretáblán sokkal kevesebb takarmány és lóheremag terem, mint az arankamentesen és az ott termelt mag arankás voltánál fogva kisebb értékű, mint az aranka-

mentes mag. Ennek folytán tehát az arankamentes mag elmulasztása kettős kárt okoz a gazdának. És mégis aránytalan kevés gazda lát hozzá az arankának a mezőn való gyökeres irtásához. Itt tehát nem maradna más hátra, mint a fentidézett törvénynek szigorú és kiemelten végrehajtása.

Talán nem tulzok, ha azt állítom, hogy ezt a rendelkezést a törvénynek egyáltalában nem veszik figyelembe a közigazgatási hatóságaink. Ha elkezdenék a gazdákat birságotni, majd másképp nézne ki a határ és a lóheremag forgalmazása nem volna kénytelen ilyen nehézségekkel küzdeni, mint ma. Az arankamentes vetőmag előállítása nem járna olyan nagy áldozatokkal, mint jelenleg. Pedig az arankának a mezőn való pusztítása nem okoz annyi költséget és nem jár olyan kárral, mint az arankamagnak a lóheremagból való kiválasztása. Ez idő szerint minden évben válik szükségessé a lóheremag arankamentesítése részint eladás, részint elvetés céljából.

Az arankamentesítés többféle módon foly. Egyik része otthon kézirostákkal tisztítja ki a lóherét, másik része géppel végezteti azt, harmadik része tisztítóintézetbe küldi a magját és végül van olyan eset is, hogy a kereskedő arankásan veszi meg a termelőtől a magot, de a vetés céljára cserébe arankamentes magot ad a gazdának, vagy pedig ingyen kitakarítja neki az elvetendő magot.

A tisztításnak legsarkalatosabb tétele mindig: az apadás. Mennyi hull ki a rostán? Ezen kérdésben eddig tájékozatlan volt a gazdaközönség kellő adatok híján.

A ki csak a vetőmagját rostálja, az inkább belenyugodhatik a nagyobb apadásba is, mert annak nem szabad semmi áldozattól sem visszariadnia, hogy arankamentes maghoz juthasson.

De a ki azért rostáltatja lóheréjét, hogy az arankamentes maggal jobb üzletet köthessen, annak nagyon is számolnia kell az apadással. Továbbá a kereskedő, a ki arankás

TÁRCA.

Virágos kert.

A törpe rózsá.

A törpe, vagyis bokor rózsá alatt értjük azokat a rózsákat, a melyek közvetlen a föld fölött vannak nemesítve az alanyba és mint ilyenek alacsony maradó bokor alakukká lesznek nevelve.

Azonban vannak olyan rózsafajták is, mint p. o. a Centifolia, melyeket nem szükséges nemesíteni; azoknak már a természetök olyan, hogy alacsony, bokor alakuk maradnak, mint ilyenek töosztás és dugványozás útján szaporodnak.

De lehet az úgynevezett Thea- és Remontáns rózsafajtákat is dugványozás útján szaporítani, hogy azok bokoralakukká váljanak, s mint ilyenek, szintén igen hálásan szoktak virágozni.

Az úgynevezett gyökérnyakba való oltást télen üvegházakban lehet eszközölni, épp úgy, mint a magastörzsüket; a töosztást tavaszkor és a dugványozást pedig nyáron július elején.

Időszerűnek véljük a dugványról való szaporításról egyetmást elmondani, mint amely szaporítási móddal nemcsak a hivatásos, ha-

nem a passionatus kertész is könnyű szerrel nevelhet magának törpe rózsákat.

Dugványul mindig csak olyan galyakat kell felhasználni, a melyről a virágzat már lehullott s nincsenek túlságosan megfásulva, t. i. félfertettek, a rajta levő szemek pedig épek, egészségesek s duzzadtak legyenek. Az ily rózsagalyakat 3-4-szeres darabokra vagdadjuk úgy, hogy az alsó metszési lap közvetlen a szem alatt legyen, a felső pedig a szem fölött 1-2 cmnyire, az alsó szemnél a levélzetet félig levágjuk, a többi leveleket pedig megkurtítjuk.

Nagyobb mennyiségű dugványozásnál célirányos egy ablakkal jól zárható s legalább 12° altalaj melegségű melegágyba 15 cmnyi vastagon finom szemcséjű homokot teríteni és ebbe dugványozni; kisebb mennyiségnél elegendő egy néhány mélyebb virágcserepet megtölteni homokkal, a melyeket aztán, ha megteltek dugvánnyal, a szoba ablakába is állíthatunk. A dugványokat 3-4 cmnyire kell egymástól dugdosni a homokba; hogy pedig a meggyökeresedés sikerrel járjon, tanácsos a metszés után közvetlen, a dugványokat a homokba juttatni, hogy így a metszési lap ne legyen soká kitéve a levegő behatásának. A dugványokat úgy a melegágyban, mint a szoba ablakába gyakran kell öntözni s a heves nap-

fény ellen árnyékolással védeni, nehogy azok levelei lefonnyadjanak.

Kedvező körülmények között a dugványok 2-3 hét múlva meggyökeresednek, a mit különben onnan tudhatunk meg, hogy a levéllyekek aljában lévő szemek fakadozni kezdenek; ennek bekövetkeztével fokozatosan hozzá szoktatjuk a növénykéket a szabad levegőhöz és napfényhez. Az így aclimatizált apró rózsákat egyenkint cserepekbe ültetjük, hogy így őszig teljesen begyökeresedhessenek s beérjenek.

Télen az ily módon tenyésztett rózsákat fagymentes, világos helyen kell teletetni s a reá következő év tavaszán, — májusban — lehet állandó helyökre a szabadba kiültetni. Ily módon tenyésztheti, illetve nevelhet ki ki bokor-, törpe rózsákat, a melyek úgy alakjukkal, valamint bőséges virágzatukkal egyaránt diszére válhatnak minden virágos kertnek.

Végül adjuk egy néhány rózsaválfaj jegyzékét, a melyek szépen virágoznak bokoralakban is és a leghamarább gyökeresednek: Anna de Diebach, Anna Olivér, Captain Christy, Eugén Appert, Gloire de Dyon, Mabel Morrison, Maréchal Niel, Reine Maria Henriette, La France Paul Negron, stb.

Csérer Gyula.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

magot vesz és arankamenteset árul, annak szinte létkérdés a rostálás okozta kisebb vagy nagyobb veszteség.

Eddig nem álltak readelkezésünkre adatok, a melyek az iránt felvilágosítottak volna bennünket, hogy mennyi lehet a mag apadás az arankamentesítés alkalmával? Többnyire nem számoltak előre ezzel a körülménnyel, hanem vaktában nekimentek az arankamentesítésnek és csak a végén, mikor már eladták a plombozott lóheréjüket, akkor kezdtek számítani, jó vagy rossz üzlet volt-e az arankamentesítés? Ez pedig nagyon változó lehet. Néha jó, néha rossz. Ha nagyszemű a lóhere és nem nagyon arankás, akkor kifizeti magát az arankamentesítés, de ha aprószemű a lóhere és ha nagyon arankás, akkor legfeljebb abban az esetben tanácsos az arankamentesítés, hogy ha a lóhere egyébként nem volna eladható.

Vannak esetek, hogy kivált tavasz felé a lóherét csakis arankamentesített állapotban lehet eladni. Ilyenkor tehát, ha a gazda nem akarja a magját a jövő évig tartani, bele kell meinnie az arankamentesítésbe, még áldozat árán is. Kérdés már most: *mennyivel kell az arankamentesített — plombozott — lóherének drágábbnak lenni, mint az arankásnak, hogy az arankamentesítés kifizesse magát?*

Erre eddig nem volt határozott számitási alapunk. A kereskedelem már eddig is bonifikálta a plombozott árut, de hogy ez a magasabb ár igazságos-e vagy nem, ezt eddig nem tudtuk megítélni, mert hiányzott hozzá a számitási kulcs. Ilyennek megalkotásához nem elegendő egy-egy adat, hanem ehhez lehetőleg nagy átlag kell. Az egyes termelő, a ki eddig eladás céljából arankamentesített, mindig csak egy-egy adathoz jutott, melyet bajos volna általánosítani. Az ilyenformán elszórt adatok összegyűjtése, átlag kiszámítás végett, lehetlenséggel határos. A kereskedőktől pedig szintén nem kaphatjuk meg a kívánt adatokat, mert ők nem tartják számon a rostálás eredményét tételenként.

Ezért jó forrásnak kínálkozott ilyen adatok megszerzésére az Erdélyi Gazdasági Egylet heremagtisztító raktára, a hol évente sok termelő magja került tisztítás alá és a rostálás eredményei pontosan fel vannak jegyezve. Az itt tisztítás alá került magvak ugyan nagyon különbözők voltak, a beküldött magvak minősége nagyon szélsőséges, de azért tekintettel a tételek sokaságára, talán mégis eléggé megbízható az itt nyert adatok középátlaga.

(Vége következik.)

Levél az Egyesült-Államokból.

Mint a hogy az európai lapokban olvasom, az ottani cukorrépa termelőknek helyzete egyre kedvezőtlenebbé válik, mert nem lehet kilátásuk csak olyan árakra, melyek mellett a cukorrépa termelés már alig lehet jövedelmező. A cukor kartell természetesen elhárítja magáról a rossz helyzet szerzőségét. Egészen másképp állnak a dolgok itt. Itt a lehető legnagyobb kedvezményeket adják a farmeroknak, hogy csak a cukorrépa termesztésére indítsák őket s olyan árakat fizetnek nekik, hogy arra a meggyőződésre kell jönniök, miszerint a répatermesztés jövedelmező, noha a legtöbb államban nem fizetnek már prémiumokat s kubai cukor tekintélyes vám en-

gedménynyel hozható be. A répa fizetése rendszeren a cukortartalom után történik s a gyárakban tonnájáért körülbelül 3-5 dollárt*) (mm-ért ca 1.72 koronát) fizetnek, ha a cukortartalom 12%. Minden % ért ezenfelül tonnája után 30 centtel többet fizetnek. Kalifornia és Michigan némely gyáraiban a cukortartalomra való tekintet nélkül 4 dollárt szoktak fizetni tonnájáért. Némely gyárban ezenkívül még a szállított répamennyiség 50% át szeletekben ingyen adják ki. Magot a gyár ad, az aratás után történő fizetés ellenében, ugyancsak az ad vető- és kapálógépeket is csekély díjért. Hogy az amerikai farmerok dacára annak az ellenszenvnek, mégis mind jobban kezdenek az iránt érdeklődni, kétség-telenül bizonyítja azt, hogy az elért nyereséggel meg vannak elégedve. A farmeroknak legnagyobb gondot a répa egyezése okozza, melyhez olcsó munkaerő szükséges. Ehez a munkához most gyermekeket is alkalmaznak s egyes vidékeken ezidőben gyerekeknek még iskolai szünetet is adnak. Kaliforniában Western Agricultural Contracting Co név alatt egy társaság keletkezett, mely azzal foglalkozik, hogy a répát szerződés szerzőleg egyezt, egyáltalában megmunkálja és küszedi. A társaság japániakat, mexikoiakat és félvér indiánusokat alkalmaznak; fehér emberek ilyen olcsó napszámért nem dolgoznának. Hasonlít ez a rendszer ahoz a Magyarországon némely helyein szokásoshoz, hogy a tengeri mivéléshez száz számra hozatnak Bácskából asszonyokat és leányokat. A cukorrépa termesztés költségei fölszámítva a munkát, a föld és tőkekamatját államok szerint 26—37 dollárra rugnak. Nagy átlagban egy acre-ra**) 120 mm. répa esik 40 cent árban (ca 300 mm. 1 K. 97 fillérrel hectáronként.) Könnyű tehát kiszámítani, hogy az amerikai farmer jól jár a cukorrépa termesztéssel. Műtrágyát nem használnak a répához, de az nem is szükséges. Kísérletek mutatták meg, hogy a műtrágya használata ott nem fizeti ki magát.

Szűz talaj itt az indiánus körzetek kivételével már alig akad. Mivélés alatt van már ott a föld és mégis mindig nem érkezett el az európai gazdáknak az az ideje, a mit a nemzetgazdászok előre jósoltak, hogy t. i. az amerikai verseny meg fog szünni. Ellenkezően, ennek az országnak kivitele évről-évre nő. 1891. június 30-tól 1902. június 30-ig 950 millió dollár (4674 millió korona) értéket vittek ki; ebben főcikk gyapodt, buza, szarvasmarha, zsir, sonka, gyapodmag-olaj és friss hús. Elfelejtették figyelembe venni azt, hogy az amerikai gazda olyan talajokat is, melyek látszólag kulturára nem alkalmasak, mivélés alá fogott és pedig a száraz zónákban öntözés segítségével. Kolorádóban, Montánában, Uj-Mexikóban és Arizonában hektárak ezreit, melyek eddig csak legelőnek használtattak, az öntözés alatt most nagy terméseket adnak. A hol régebben csak marha legelt, ott most az öntözés által cukorrépa, dinnye stb. diszlik. Millió és millió hektárt fognak a következő években mesterséges öntözés segítségével termőfölddé átalakítani és minél korábban jut az európai gazda arra a meggyőződésre, hogy amerikai kollegája tud nagyon is belterjesen gazdálkodni, annál hamarabb fogja megtudni azt is, hogy mi az ő teendője.

*) 1 dollár = 100 cent = 4.92 K.

**) 1 acre = 0.405 hektár.

Hogy az amerikai gyümölcs Európa minden nagyobb városában föltalálható, különösen befőtt alakjában (canned goods) az köztudomású. Hogy azouban Amerika a finom gyümölcsnek kitűnő piaca, azt kevesebben tudják. A piacszükséglete mind jobban nő, úgy, hogy a kitűnő minőségű hazai almafajtáknak nagy kelendőse lenne. Miután itt a magas munkabérek következtében nemcsak a konzervgyárakban, de gyümölcsös- és szőlőkertekben is csakis kizárólag nagyban, gyárszerűen dolgoznak, úgy természetes, hogy a minőség nem tökéletes. Ha tehát odahaza, ahol olcsó a munkaerő és sok az idő, igyekezzenek kitűnő minőségű terméket előállítani, itt nagy és jól fizető piacra találnának, mely csak látszólag van túlhalmozva. Ez az év a jelentések szerint itt kevés gyümölcsstermést fog hozni. Milyen szép árat lehetne tehát finom almával itt elérni. Emlékszem, mennyire elbámult a wisconsin-i mezőgazdasági állomás egy tanára, mikor a párisi világiállításán a mi almáinkat meglátta.

Magtenyésztők általában és fűmag tenyésztők különösen jó piacot találnának itt. Egy magkereskedő kérdezett, hogy nem nevezhetnék-e meg neki magtenyésztőket, a kiktől nagyobb mennyiségű lucerna, bromus inermis magot szerezhetné be. Különösen homoki lucernával lehetne itt a jövő tavasszal jó vásárt csinálni, mert a michigani állomás kísérletei nagyon kedvezően ütöttek ki erre nézve. Külön jelentésben figyelmeztették a gazdákat arra, hogy ez a herefajta milyen jó a homokos talajokon s ennek következtében már ebben az évben olyan nagy volt ezután a kereslet, hogy alig lehetett azt kielégíteni. Egy új tengeri fajta iránt is, melyet egy magyar gazda ismertetett s melynek hosszabb csövei vannak, mint a régi fajtának, nagyon érdeklődnek az amerikai gazdák, a kik szívesen kísérleteznek új növényekkel, különösen ha azokat kellő formában ajánlják nekik.

Persze a tenyésztőnek és kereskedőnek alkalmazkodnia kell az itteni kereskedelmi szokásokhoz és nem szabad azt kívánni, mint a hogy történni szokott, hogy az itteni kereskedők vaktában fizessenek nekik, nehogy valahogy veszteség érje őket. Az Egyesült-Államok nagy kivételük dacára sok terménynek jó piaca, csak számolni kell a fogyasztás minőségével, a gazdák és kereskedők szokásaival.

Veith G. A.

A belga szeszgyárakról.

Belgiumban, a nagy tőkével rendelkező ipari szeszgyárak mellett, rendkívül sok rendszerint szövetheszteti alapon álló kisebb szeszgyár van, a melyek sok kis tőke egyesítéséből támadtak, annak köszönik eredetüket. Ezek, valamint a magán kézzel levő kis szeszgyárak képezik az úgynevezett gazdasági szeszgyárakat.

Ezen gazd. szeszgyárak, az ipari szeszgyárakkal — tout comme chez nous — keletkezésük óta hadilábon állottak. Folytonos volt köztük a versengés. Ennek eredete 1896-ig nyúlik vissza, a mikor Belgiumban az alkoholra igen különös módon vettették ki az adó. Ugyanis minden gyár előre mondta be, hogy mennyi szeszt kíván azon évben előállítani és ezen bemondott mennyiség, vagyis a várható produkció adóztatik meg. Bizonyos

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi szuperfoszfátok, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

korlátok között, a bemondottnál valamivel többet vagy kevesebbet produkálni meg volt engedve, mivel azt pontosan előre bemondani úgy sem lehet. Nagyon természetesen arra nem volt eset, hogy egy gyár kevesebbet produkáljon, mint a mennyit előre megadózott, annál gyakrabban fordult elő azonban az, hogy a nagy gyárak a bemondottnál lényegesen több alkoholt állítottak elő és azt adómentesen adták el. Ez ellen legelőször a kis gyárak szólaltak fel, melyeket a kormány addig is, míg ezen visszas állapotot rendezte, némi engedményben részesített.

Ezen ideális helyzetet az 1896. április 15-én életbe léptetett törvény szüntette meg. Ezen törvény már nem a várható alkohol mennyiséget adóztatta meg, hanem a tényleg előállított mennyiséget, 15° hő mellett mérve, 50% alkohol az eddigi 1/2 frank helyett, 1 frank adó alá vettették. Így nagyon természetesen adómentes felesleg eladásáról többé szó sem lehetett.

A kormány azon célból, hogy az ország terményeit földolgozó kis gyárakat segítse, azon alkoholra, a mit termeltek, nem 1 frank adót vetett, hanem csak 85 centimet. Tehát 15 centim engedményben, illetve kedvezményben részesültek a gazdasági szeszgyárak.

Erre azonban a kis gyárak gomba módjára szaporodtak. Megszaporodtak a magánkézben levő kis gyárak is, a szövetkezeti gazdasági szeszgyárak is, a melyek azonban együttvéve, elvesztették azon jellegüket, a mi egy gazdasági szeszgyár tulajdona. Nevezetesen a szövetkezeti gyárak tagjai részben már olyan egyénekből állottak, a kik nem voltak gazdák, de meg ezenkívül ezen szeszgyárak már nemcsak az ország, az illető vidék terményeiből, hanem csakúgy, miként a nagy szeszgyárak teszik azt Belgiumban, amerikai tengeriből, oroszországi rozsból és németországi burgonyából főztek szeszt.

Az adókedvezmény megadása következtében a gazdasági szeszgyárak csakhamar teljesen kiléptek azon körből, a melyben annakelőtte mozogtak, idegen országok terményeit dolgozták fel és mindenképen káros versenyre keltek a nagy gyárakkal.

Ezek idézték elő azt, hogy az idézett 1896. évi törvény revízióknak vettessék alá, a mely most van folyamatban. Az új törvényjavaslat, a melyet már a szenátus is elfogadott, a szesz megadóztatását illetőleg a következőképen intézkedik: a gazd. szeszgyárak az eddigi 15 centim engedmény helyett csak 8 centim engedményben részesülnek, ha évente 600 hektoliter alkohalnál többet főznek. Ha ennél kisebb az évi produkció, úgy az engedmény 10 centim lesz.

Mi ezen intézkedés célja? Az, hogy a gazdasági szeszgyárak elvesztett jellegüket visszanyerjék, hogy igazán csak a kis tőke élvezze a kedvezményt, a mi nagyon helyes, mert a kis tőke sohasem élvezheti mindazon előnyöket, a mit a nagy tőke jobban használ ki.

A termelés redukálását célozza a törvényjavaslat azzal is, hogy a szövetkezeti szeszgyáraknak megengedi, miszerint a jövőben minden oly szövetkezettől, a mely üzemét fennt akarja tartani, 1--1 tag kiléphessen.

Mivel pedig, végül valószínű, hogy sok gazdasági szeszgyár be fogja szüntetni üzemét, a törvényjavaslat értelmében az államnak jogában áll ezen gyárakat megvásárolni és azokban szeszt főzni.

Ezzel eleje van véve azon nagyobb megvárakoztatásnak, a mi előállhatna, ha sok gyár szüntetné be üzemét.

Végül, hogy az állam az üzemüket be-szüntetni óhajtó szeszgyárakat átvehesse, 8 millió franknyi kölcsön felvételére jogosított.

Hogy ezen törvényjavaslat jogerőre való emelkedése után mennyiben felel majd meg céljának, azt a jövő fogja megmutatni.

A mennyire ismerem a viszonyokat, az új törvény csak arra lesz jó, hogy egy csomó kisember alul kirántsa a gyékényt és diadalra segítse a nagy tőkét.

Belgiumban, a hol a petroleum oly olcsó, a hol arra minimális vám van vetve, a hol a denaturált szesz használata még csak egy óhaj, a mely talán évek múlva fog úgy megvalósulni a mint kellene, nagyon mindegy lett volna akár a kis gyárak főznek szeszt idegen terményből, akár a nagy gyárak, miután a kis gyárak első sorban úgyis saját terményeiket használták fel.

Krolopp Hugó.

Egy gazdaság haszonállat nélkül.

A *weilerhofi* gazdaság Hessen nagyhercegségben, a Rajna folyó jobbpartján, a Rajnaksíkságon van, 12 kilométernyire Darmstadtól és 25—30 kilométernyire Mainztól és a Majna melletti Frankfurtól. A legközelebbi vasuti állomás a Mannheim-Frankfurti vonalon 1, a Goddelau-Darmstadti vonalon 3 kilométernyire van.

A jól kikerekített birtok nagysága 75 hektár és kétféle áradmányos talajból áll, úgy mint erősen agyagos homoktalajból és agyagos homoktalajból. Az előbbinek felső talajrétege 0.50 m., sok organikus rész van benne, kvarcsemcsék és csigahéjak. Mészdús, televényes és fekete agyagos. Vegyi analízis szerint:

	Felső talajréteg	Altalaj
Kovasav	66.75	64.66
Foszforsav	0.18	0.10
Agyag	10.48	10.85
Vasoxidul	1.02	2.53
Mész	3.86	3.45
Magnesia	0.37	1.59
Káli	2.25	2.52
Nátron	1.10	1.00

Nagyon gazdag, mély talaj ez tehát, a mely mélytartalmánál fogva meleg. Tavasszal hamar kiszárad és porhanyós lesz, akár a kerti föld. Tavasszal nem szabad megszántani, hanem csak fogas boronákkal lesz megmunkálva, tehát a tél előtt kell már mélyen megszántani. Az előbb nagyban diszló vadzab dúsán növe zöldtrágyanövények hatása alatt erősen kiritkult, idővel nyilván egészen ki fog veszni. Lupinus és szerradella nem nőnek meg ebben a talajban.

A rosszabb fajtájú földben, a homokos agyagban 80.16% a kovasav, kevesebb a mész, foszforsav és káli. Nagyobb eső után erősen összeáll és kérés lesz, de mégis, mindenkor megmunkálható. Ezt a talajt sem lehet lupinus és szerradella termesztésre használni, minden más haszonnövény azonban megterem rajta és vadzabtól tiszta.

A birtokot 1887. január 1-én szerezte meg mostani tulajdonosa és vezetője, dr. *Dehlinger*. Mikor átvette, tejgazdaság és szarvasmarha hizlalás volt a birtokon. Akkor nem merült föl ok arra, hogy az általános üzemet megváltoztassák. 59 Ha. szántó és 6 Ha. rét volt *Dehlinger*, aki azelőtt tanulmányúton volt zöldtrágyázás elsajátítására, mégsem állhatta meg, hogy mindjárt az első évben zöldtrágya-növényekkel kísérleteket tegyen, melyek azonban nem sikerültek. A haszonállattartást azonban még kiterjesztette és trágyát is vásárolt. A repcearatás után zöldtrágyázási kísérleteket tett königsbergi bükköny-nyel és Viktória-borsóval, egy-egyből 180 kg.-ot vetve el egy hektárra. A borsó háromszor olyan mennyiséget adott, mint a bükköny. *Dehlinger* előtt kétségtelennek látszott, hogy a zöldtrágyázás segítségével a terhes haszonállattartás elhagyásával is lehet földmívelést űzni. És miután a tej literéért fizetett 0.11 márka a nehézzé vált munkásviszonyok, a tej-és állatkereskedelem visszasságai nem voltak injjére, egyszerűen elhatározta, hogy a haszonállattartást abba hagyja. Mindjárt az első aratásnál minden készen volt a bükköny vetésére, melynek ára csak 13 M. volt, míg a borsóé 24 M. A rozs és árpa kereszteteket egymástól távol helyezték el, hogy köztük a tarlót könnyen alá lehessen szántani.

Ezután következett mindjárt a sor vetés

egy Ha. 180 kg. bükköny maggal. Most a zöldtrágyázáshoz here keveréket is használ, mely 12 kg. vörös heréből, sárga komló-heréből és svéd-heréből áll, összesen 36 kg. mennyiségben. Ha csak egy here fajtát használnak, úgy 24—30 kg. is elég lett volna. A herével való zöldtrágyázásnak az az előnye, hogy ha nem sikerül is, még mindig lehet utána borsót vagy bükkönnyt vetni és nem kell hozzá külön szántás. Az eredmény minden várakozáson fölült volt. Még a négyesbe fogott ekével is nehéz volt a zöldtrágya mennyiséget alá szántani, Oly sűrű volt ez, hogy még 8 °R hideg mellett is lehetett szántani.

Különösen zabra hatott kitűnően a zöldtrágyázott zab 40 mm. termést adott, míg az istálló trágyázott csak 30 m.m.-át. Ebben a száraz évben a zöldtrágyán levő zab föltűnően üdén maradt, míg az istálló trágyázott földön sokat szenvedett a szárazságtól. Árpánál az eredmény kevésbé jó volt, mert a zöldtrágyázás után ez meg dőlt. Cukorrépából azonban a zöldtrágyázás után nőtt 480 mm.-át adott, istálló trágyázott csak 320 mm.-át. A zöldtrágyázás utó hatása még a második évben is olyan határozottan mutatkozott, akár chilisalétrommal trágyáztak volna. A zöldtrágyázáshoz használt bükköny kitűnően fejlődött, úgy, hogy 1 H.-on 150 mm. zöldmennyiséget adott, pedig a kaszálás előtt még 50 mm. megrothadt. A zöldtrágyáért vetett vörös here is jól sikerült, de még sem adott annyit mint a bükköny.

A következő évben zöldtrágyázás után kitűnő volt a termés: zab 35 mm., rozs 2.1 m. hosszú szalmával 32—36 mm.-t adott. Előzően háromszor zöldtrágyázott cukorrépa 600 mm.-t adott, egyszer zöldtrágyázott korábban nagyon gazos földön 44 mm.-t.

A következő években a zöldtrágya-növényt többnyire borsó és bükköny keveréke, valamint a haszonnövények is sokat szenvedtek a kedvezőtlen időjárástól, de a föld termőképessége az előző jól sikerült zöldtrágyázás következtében nem csökkent. 1892-ben nagyon rosszul kitevelt rozs csak 26 mm., az árpa csak 34.6 mm.-t adott, a birtok egy másik részén 40 mm. árpa s 32 mm. tavaszbuza termett. Cukorrépa, mely a nagy hősegtől sokat szenvedett 416, 316 s 356 mm. termést adott átlag 13.26 cukorra. A vidéken akkor 248 mm. volt az átlag. 1893-ban cukorrépa 413 mm. termést adott 14.5%, cukortartalommal. Zab 30, rozs 22 árpa 26 mm. termést adtak. Ebben az évben kevés volt a szalmatermés, de az érte fizetett jó árak kiegyenlítették ezt. A zöldtrágya után nőtt szalma jobb volt, mint az istállótrágyázott földön nőtt.

Különös vetés forgó nincs, hanem minden évben megállapítják a mivélsi tervet a szántóföld minősége, tisztasága, valamint az előre látható keresleti viszonyok, a munkás viszonyok stb. alapján.

Ezeket az adatokat maga *Dehlinger* adta közre a tanulni és haladni vágyó gazdák jóvoltára. Érdemes az ő írásaiból még néhány részt figyelmünkre méltatni. Így a többek közt gazdálkodásának indoklásául a következőket mondja: „Mikor láttam, hogy az állatgazdálkodással mire sem megyek, nálam semmit sem hoz az, eladtam jószágaimat és a zöldtrágyázáshoz kezdtem és eddig jól jártam vele. Az a haszon, amit az új gazdálkodási mód nekem hajtott, a következő: a zöldtrágyán alapuló gazdálkodás egyszerűbb, olcsóbb, szabadabb és jövedelmezőbb.

A *zöldtrágyás-gazdálkodás egyszerűbb, mint a haszonállattal összekötött*. Az egész üzem egyszerűbb, mert nem kell nagy terjedelmű istállókról gondoskodni, nem kell trágyát hordani és teregetni, nem kell az örökös állatcserélgéssel bibelődni, sem a tejüzlet fáradalmaival, a vasárnap itt szabad, a munkás személyzet kevesebb, az üzemtőke kisebb, a kockázat kevesebb.”

A *zöldtrágyás gazdálkodás olcsóbb, mint minden más gazdálkodás*, mert hiszen általa az olyannyira drága trágyaszerekhez a leg-

A gazdaközönseget érdeklő felsőbb hatóságok elvi jelentőségű határozatai. 1. Szőlőkék mellé bevert karóknak, továbbá szőlőterületen rakásba rakott karóknak ellopása miatt indított ügy elbírálása a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik. 2. Cselédbérkövetéseknél a követelt bér után a kereset megindításától a kamatok is felszámíthatók. Cselédügyekben az ügyvédi költségek megtérítése szintén igényelhető, ha a konkrét ügy körülményeinél fogva az ügyvédi képviseltetés felesleges nem volt. 3. Munkásigazolványral nem bíró mezőmunkás ellen munkába nem állás miatt indított ügy elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felirható. A hirdetés megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **Áthelyezés.** A földmivelésügyi miniszter Szász István segesvári m. kir. állattenyésztési felügyelőt hasonló minőségben Kolozsvárra helyezte át. Örvendünk, hogy lapunk régi munkatársa egészen közelünkbe kerül s még inkább lesz módunkban az erdélyrészi állattenyésztési viszonyokban beavatott tollának termékeit közölni, mely munkásságra annál inkább is súlyt helyezünk, mert nevezett felügyelő van egyúttal megbízva az erdélyrészi újabb telepítések felügyeletével is.

— **Az állategészségügyi törvény módosítása.** Az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. törvény cikk egyes intézkedése ellen már régebbi idő óta merültek fel panaszok a hazai gazdaközönség körében. Különösen gyakori a panasz a törvény 26-ik szakasza ellen, a mely szerint a ragályos betegség gyanúja alatt lévő állatokat a hatóságok rendelkezésére le kell bontani. Ez igen gyakran tömérdek károkat okozott, eltekintve attól, hogy a ragályos betegségek következtében amugy is igen nagy károk vannak a gazdáknak. Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye törvényhatósága most benyújtott kérvényében az állategészségügyről szóló törvény módosítását kéri a képviselőháztól, Több háztag pótlásán kívül ugyanis arra kéri a törvényhozást, hogy mondja ki, hogy a ragályos betegségben elhullott, illetve lebunkóztott állatok becslés szerinti értékét az állam térítse meg. A bőven megindokolt kérvény bizonyára élénk visszhangra fog kelni nemcsak a képviselőházban, hanem az egész hazai gazdaközönség körében.

— **Gyümölcsértékesítési kurzus nők részére.** Darányi földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy a budapesti kertészeti tanintézetben a jövő hó 25-től nők részére kurzus rendeztesse. Ezen a kurzuson a gyümölcszedését, a különböző csomagolási módokat, a gyümölcsaszalást; gyümölcszék, sajtok, kocsnyák, cukros aszalványok készítését és a különböző befőzési módokat fogják tanítani. A jelentkezők saját költségükön látják el magukat, állami segínyt, vagy ösztöndíjat nem adnak. A kurzusra augusztus 10-ig kell a kertészeti tanintézet igazgatóságánál jelentkezni (Budapest, Ménesi-ut 45. sz.)

— **A szőlőnyilvántartási könyvek kiegészítése.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter körrendeletet intézett a városok fűszolgabíráihoz és a községi elöljáróságokhoz, mely szerint a borászati és szőlészeti szakközlegek a szőlőmivelés állapotáról, valamint feljuttott szőlők kiterjedéséről vezetett nyilvántartási könyveiket az 1902-diki esztendőre vonatkozó adatokkal kiegészíteni kötelesek.

— **Komlótermesztési előadások.** Már híreltük annak idején, hogy Darányi miniszter elrendelte Cséser Lajos kolozsvári gazdasági vándor szaktanárnak, miszerint a nyáron tartson Segesvárt komlótermesztőknek s más érdeklődőknek is tanításokat. Mint megnevezett szaktanár most bennünket tudósít, jelzett tan-

folyam augusztus hó 3, 4 és 5-én tartatik meg Segesvárt. Két nap délelőttjén 9–12 ig előadások tartatnak a komló természetrajzából, komlósalapításról, a nyári munkákról, a komló szedés-, szárítás- és zsákolásáról s végül a komló közgazdasági jelentőségéről. Első nap délutánján gyakorlati kirándulás tartatik a segesvári lapály komlóskertekbe, másodnap délutánján felkerestetnek a dombos fekvésű kertek, harmadnapra pedig a segesvári külhatári, fejelegyházi, s buni telepkertekre, majd Héjjasfalván a Somogyi Albert s Cseh István-féle mintakertek tekintetnek meg, s az út a székelykereszturi Kozma, Jäger s Jakabházi stb. komlósültetvények — esetleg az új lenbevéltőtelep — megtekintésével zárul. Egyszerű levelezőlapon még mindig lehet jelentkezni. Ezt különben éppen erdélyrészi komlótermesztőknek ajánljuk figyelmébe, mert *mint hírlék*, az erdélyi részekből sokkal kevesebben jelentkeztek eddig, mint a Királyhágóntúli komlóvidékekről, a mi szerintünk sajnálatos hiba gazdáink részéről akkor, a mikor éppen a mi téreinken fontos a komlótermesztés, s kár lenne, ha a jövőben a földmivelésügyi kormány a nemtörődomség folytán más helyen rendezné e különleges, de fontos tanfolyamot. Így végül ajánljuk komlótermesztő nagybirtokosainknak is, hogy legalább a komlóműveléssel foglalkozó alkalmazottjaikat küldjék el a segesvári tanfolyamra.

— **A hus drágulása Angliában.** Londonból jelentik, hogy a hus ára ott átlag huszonöt százalékkal drágult. Oka e jelenségnek az amerikai hustrósz, az angol hustermelés csökkenése, valamint az, hogy az angol húst összevásárolták a bur foglyok élelmezésére és mert az argentinai húst a száj- és körmőfájás miatt nem engedik be Angliába. Az amerikaiak tetszés szerint drágíthatják a húst, ha csak nem engedik be ismét az argentinai marhát. Attól is lehet azonban félni, hogy utközben az amerikaiak elfoglalják az argentinai piacot is. Anglia huskészlete nem elég arra, hogy a londoni piac szükségletét fedezze egy hónapra, nem hogy egész Angliáét. Mint-hogy ennél fogva a fogyasztott és gyöngébb ausztráliai hus is drágul, a szegényebb néposztályt is nagyon sújtja ez a baj. Ugy tudjuk, hogy van mezőgazdasági szaktudósítónk Londonban. György Endre a kitűnő közgazda, a szövetkezeti ügynek nagy ismerője és hive az. Jó lenne, ha figyelmeztetné a magyar gazdaközönseget, hogy hogyan, mikor, hova és merre lehetne a husszállítást eszközölni. Emlékeztünkben van még a mult évi németországi sertéshus kivitel ügye. Akkor is tájékoztattak a kedvező konjunkturáról, de akkor is sokan késtek el a huskivitel megindításával és sokan hibás nyomokon indultak, mert csak későn, nagy utánjárás után tudunk biztos adatokat beszerezni. Ha a hizláló gazda és kereskedő most jókor összefog, talán képesek leszünk tért hódítani a nagy londoni piacon. De hát előbb pontos hivatalos tudósítás kell arról, hogy milyen hus kell az angoloknak, mely városokba, mely időközökben, milyen mennyiség, hogy mely irányban kell szállítani, hogy értékesül a hus, kihez kell Angliában fordulni, stb. Szóval minden konjunkturát ösmernünk kell, mely a kereskedelmi vállalkozáshoz csak szükséges.

— **Külföldi komlóhírek.** A hideg éjjelekkel, esővel szárazsággal vegyes időjárásról panaszoknak az osztrák s délnémet komlótermesztők. A komló Csehországban Auscha vidékén a legszebb. Saazban még nem értették, míg Galiciában szinte jobb. Délnémetországban Heersbruck vidékén szép, közepes a híres Spaaltban, de egyebütt alig fejlődött felkaró magasságig. Általán 65–75%-os termésre számíthatnak, bár erről beszélni ma még korai. Ehhez képest a hazai komló már mindenütt tetőt ért, itt-ott virít is, a Dunántúl pedig akkora fobozok vannak a jókori kertekben, hogy július végén megindul a szedés. Általán 70–80%-os termésmennyiségről lehet

szó, a minőség finom lesz. A mellékajtások száma itt se sok. Az árakról ma alig lehet szólni, mégis Galiciából *elővételekről* rebesgetnek, hogy ugyanis 50 kgrkenti új termésért 84–86 koronát ígérnek. Δ

— **Pályázati hirdtemény.** A nagy-enyedi m. kir. vincellér-iskolában folyó évi október hó 1-én kezdődő 3 éves tanfolyamra 14 egész, 9 fél ösztöndíjas helyre pályázat nyitattik. *Pályázati feltételek:* 1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél. 2. Erős, egészséges munkát bíró test alkat és védhímlő-oltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány. 4. Születési hely, községi előjárósága által kiállított erkölcsi bizonyítvány. 5. Szülők vagy gyámok beleegyezési nyilatkozta, melynélfogva kötelezik magukat, hogy a felvett tanulót 3 év eltelté előtt az intézetből ki nem veszik. 6. A jelzett hiteles és rendszeres bélyegzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb augusztus hó 20-ig a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. Ministeriumhoz címezve a nagy-enyedi m. kir. vincellériskola igazgatóságához intézendők, honnan a folyamodók felvételük ügyében rövid idő alatt értesíteni fognak. 7. Az intézetben egy évet önköltségen töltött; katonai kötelezettségnek eleget tett; kertészet, szőlőszet, pincészet körében már működött, vagy kád mesterséget tanult egyének, ha ezen minősítésüket hiteles bizonyítványokkal igazolják, a felvétel és ösztöndíjak elnyerésénél előnyben részesülnek. *Figyelembe veendő:* a) Az intézetbe felvett növendékek fehérmű és egyéb állásukhoz illő célszerű ruházatról, nemkülönben író-, rajz és kisebb munkálati eszközök: kések és ollókról önmaguk tartoznak gondoskodni; lakást, ágyat, ágyneműt, világitást orvosi kezelést és gyógyszerket azonban ingyen nyerne. b) Az egész ösztöndíjat élvezők teljes ellátásban: reggeli, ebéd, vacsora és mosatásban részesülnek: a fél ösztöndíjasok ellenben ugyan az egész ösztöndíjakkal egyenlő ebédet és vacsorát kapnak, de az ezen étkezéshez szükségeltető kenyérről, továbbá reggeli és mosatásról önmaguk tartoznak gondoskodni. c) Ösztöndíjban nem részesülő, önköltséges tanulók, a mennyiben a növendékek száma a 24-ét megem haladja, az a) pont alatt foglalt előnyökben részesülnek, ellátásukról azonban önmaguk tartoznak gondoskodni, s az intézeti élelmezőnél havi 7 frtért fél, 14 frtért pedig teljes ellátást nyerhetnek. A fél ösztöndíjat élvezők is havi 7 frtért vagy az élelmezővel megalkuvás után teljes ellátásban részesülhetnek. *M. kir. vincellériskola igazgatóságától.*

— **Szőlővesszők kivitele Romániába.** A román földmivelési miniszterium a szőlővesszők bevitel tárgyában elrendelte, hogy Magyarországból szőlővesszők csak Predealon, vagy Verciorován át vihetők be, de csak olyan vidékekre, melyeken a filloxera fölépését hivatalosan konstataáltak. A bevitelre szóló engedélyt a román földmivelési miniszterium esetéről esetre adja meg. A vesszőket könnyen nyitható ládákban kell szállítani; származási bizonylatot kell mellékelni, melyben az illetékes hatóság igazolja, hogy a vesszők a feladó termelő iskolájából és olyan vidékről valók, ahol nem lépett fel a blakrot.

— **Ausztrália juhállományának pusztulása.** Ismeretes ez a döntő jelentőség, melyre Ausztrália juhtenyésztése a nemzetközi gyapjúpiac újabb történetében szert tett s amely végzetes hatással volt Magyarország juhtenyésztésére és gyapjútermelésére. Annál nagyobb figyelmet érdemel az a nagy csapás, mely a rendkívüli szárazság folytán az idei nyáron Ausztrália juhállományát sújtotta. Erre vonatkozólag a következőket írja a „Standard“:

A borzasztó szárazság mely Ausztráliára nehezedik, kiterjed a kontinens egész belsejére. A legpusztítóbb szárazság ez, melyet a kontinens egyáltalában megismert, a mióta a fértételepek földjére léptek. A kontinens szélein volt ugyan itt ott gyenge eső, de a hatalmas legelőterületek minden nedvesség nélkül szükülködnek, ámbár most már úgy szólván egy második ősz

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi függetlenségeért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közcélu akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal-, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg a többi lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfit támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyu rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

czimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHNER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is 240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára: **30 kr.**

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállíttatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerzhető:

- a) **Füzetes kiadásban** hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál.
b) **Kötetes kiadásban** 12 kötetben, 8 frtjával;
a) kötetenkint utánvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust

vagy **mutatványfüzetet**

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Ühői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden úri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Cichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
Készít: **Fischer Spöt**
Fotógeniográfia - Művészet
Budapest
Kossuth-Lajos-utca 5. szám.
Videki megrendelések is pontosan
eszközölteknek.

(780.)

Sz. 1573.

Árverési hirdetmény.

(910.)

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok pinzgau szarvasmarha tenyésztéséből
28 darab kisorolt tehén és
24 darab számfeletti üsző, továbbá
a ménesbirtok bivaly tenyésztéséből kisorolt

9 darab bivaly tehén,
folyó évi augusztus hó 8-án délelőtt 10 órakor a fogarasi belső majorban
szóbeli árverés útján el fog adatni.

Az árverési feltételek érdeklődőknek, egyszerű megkeresésre a ménesbirtok
igazgatósága által megküldetnek.

Budapest, 1902. július hó.

Földmívelésügyi m. kir. Minister.

HA télen át sok tojást,
több és jobb tejet,
diisznóinak gyors hizását
és erősödését,
növedékmarháinak szép

vonómarháinak kitaró erejét
óhajtja,

úgy mást ne tegyen, mint keverjen a takar-
mány közé Barthel-féle

takarmánymeszet.

Az ezzel járó csekély kiadást soh'se fogja meg-
bánni. Leírását is készséggel küldi

(805.)

Barthel Mihály és Tsa.
Bécs, X., Keplergasse 20.

Magyar levelezés!